

הוועדה לעניין עובדים זרים

כ"ה סיון תשפ"ד
01 יולי 2024

החלטה של ועדת המנכ"לים לעניין עובדים זרים על הקצאת מכסה לענף המסחר והשירותים

רקע

ביום 15 למאי 2024 התקבלה החלטת ממשלה מספר 1752 העוסקת בייעול ושיפור הפיקוח והאכיפה על העסקה של עובדים זרים ותיקון החלטות ממשלה (להלן: "ההחלטה"), במסגרתה הוחלט בין היתר על הקמת ועדת מנכ"לים בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה (להלן: "הוועדה"). לוועדה הוענקה הסמכות לקבוע את ההקצאה הכוללת בפועל מתוך המכסה הכוללת, בשים לב לשיעור העובדים הזרים מסך העובדים במשק, במידת החיוניות של הענף למשק ובשים לב לתרומתם הפוטנציאלית של העובדים הזרים לענפי המשק ולצמיחתו. כמו כן, לוועדה הוקנתה סמכות לקבוע ולשנות, להוסיף ולהפחית, מעת לעת, את הקצאת המכסה הכוללת בין ענפי המשק, בהתאם למתודולוגיה שתקבע.

ביום 5 ביוני 2024 הוועדה פרסמה את החלטתה בנושא סדרי עבודה, קביעת ההקצאה הכוללת בפועל מתוך המכסה הכוללת, מתודולוגיה זמנית להקצאה בין ענפי המשק. במסגרת זו קבעה הוועדה כי דיוניה יוכנו באמצעות צוות מכין שיורכב מנציגי חברי הוועדה וירוכז על ידי סמנכ"ל כלכלה ותשתיות במשרד ראש הממשלה (להלן: "הצוות המכין") וכי הצוות המכין יגיש את המלצותיו לוועדה ויפעל על פי הנחיותיה המקצועיות. כמו כן, קבעה הוועדה שלאור מצב החירום במשק, המלחמה המתמשכת והצורך במתן מענה מידי לכלכלה ולענפי המשק, יקבעו הקצאות ענפיות בשים לב למצב הקיים בענפים השונים במשק טרום ה-7 באוקטובר 2023 ולאור השפעותיו המיידיות, וזאת לתקופה של שנה או עד לגיבוש קריטריונים ומתודולוגיה על בסיס תשתית מקצועית רחבה, לפי המוקדם מביניהם (להלן: "תקופת החירום").

המלצת הצוות המכין

בהמשך לדיון שקיימה הוועדה ביום 17 ביוני 2024, שבו הנחתה הוועדה שמשרד הכלכלה והתעשייה יציג נתונים מקובצים לקטגוריות עיקריות ביחס לענף המסחר והשירותים, הגיש משרד הכלכלה והתעשייה עובר לדיון בקשה מעודכנת וכן הציגה בדיון לפני הצוות המכין. הצוות המכין דן בגובה המכסה שהוקצתה לענף המסחר והשירותים ערב המלחמה¹ שעמד על 5,572 עובדים זרים, בשיעור מימוש המכסות של הענף שעמד על כ-100% ערב המלחמה, וכן בצורך הנוכחי של הענף ובהבחנה שערכה הממשלה בין ענף זה לבין ענף התעשייה, וזאת בהתאם לסעיף 1 להחלטת ממשלה מספר 2469 מיום 5 במרץ 2017 שעניינה הגדלת היקפי התעסוקה של עובדים פלסטיניים בישראל בענף התעשייה, אשר קובע בין היתר כי לפחות 75% מהמכסה של עובדים פלסטיניים המיועדת לענף התעשייה, כאשר ההחלטה התייחסה לתעשייה ולשירותים. עוד יצוין כי הענף הוגדר כענף השירותים, אך בפועל על פי נתוני משרד

¹ ביום 5 באוקטובר 2023

הוועדה לעניין עובדים זרים

הכלכלה והתעשייה, ערב המלחמה הועסקו בענף 1,181 עובדים פלסטינים בתת ענף המסחר הקמעונאי והסיטונאי, כולל הובלות. לאור זאת, ממליץ הצוות המכין כי הענף יוגדר מעתה כענף המסחר והשירותים.

נציגי משרד הכלכלה והתעשייה הבהירו כי לענף המסחר והשירותים קיים צורך של 13,500 עובדים זרים. משרד הכלכלה והתעשייה ציין שהמכסה שהוקצתה לענף המסחר והשירותים ערב המלחמה לא עמדה בהלימה לביקוש, בדומה לביקוש כיום.

מנכ"ל משרד הכלכלה והתעשייה ביקש מהוועדה לאשר, על בסיס המתודולוגיה הזמנית הקובעת כי החלטה על הקצאת המכסה תתבסס בראש ובראשונה על המכסות שאישרה הממשלה, ולנוכח תקופת החירום, מכסה בהיקף של 6,400 עובדים זרים שהם כ-115% מהמכסה שאושרה לענף ערב המלחמה בקטגוריות המרכזיות שלהן, שבהן הועסקו עובדים פלסטינים טרום המלחמה: שירותים בבניין ותשתיות, מסחר סיטונאי וקמעונאי כולל הובלות, מוסכים, ניקיון ואולמות אירועים, וזאת על רקע הצורך האמור בעובדים זרים שהיה גבוה מהמכסה שהוקצתה כפי שבא לידי ביטוי ערב המלחמה ואחוז האיוש המלא בענף. יודגש כי קטגוריית השירותים לבניין ותשתיות מושא בקשה זו, נפרדת מהמכסה לענף הבניין אשר באחריות וניהול של משרד הבינוי והשיכון וכן נפרדת מהמכסה לענף תשתיות תחבורה, שאחריות וניהול משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, וזאת בשל היעדר הסכמה של משרד הבינוי והשיכון לנהל קטגוריה זו משום שאינו מצוי בליבת העשייה של המשרד ואינו מצוי תחת פיקוח רגולטורי שלו. הצוות המכין דן מספר פעמים בייחודיות של ענף המסחר והשירותים כענף המאגד תחתיו מספר נרחב ומגוון של משלחי יד. הועלתה סברה בצוות המכין כי רצוי לדון בפתיחת ענף חדש ונפרד עבור קטגוריית הניקיון, שבה הועסקו 222 עובדים פלסטינים טרום המלחמה, וזאת בהשוואה לצורך של כ-5,000 עובדים בתחום שהוצג בידי המעסיקים בשטח במהלך דיוני הצוות המכין והוועדה.

הצוות המכין רשם לפניו את בקשת נציגי משרד הכלכלה והתעשייה כי המשרד יפרסם קול קורא בהתאם למכסה שעליה תחליט הוועדה בטווח שבין 5,700 לבין 6,400 עובדים זרים, שיהיה פתוח לבקשות ענף המסחר והשירותים שבהם הועסקו בהיתר פלסטינים ערב המלחמה בקטגוריות שלהן: שירותים בבניין ותשתיות, מסחר סיטונאי וקמעונאי כולל הובלות, מוסכים, ניקיון ואולמות אירועים. בתום ההליך, מנכ"ל משרד הכלכלה והתעשייה ידווח לוועדה על ההקצאה הפרטנית המומלצת.

דיון והחלטה

בהתאם להנחיית הוועדה, נשלח כאמור על ידי משרד הכלכלה והתעשייה מסמך מפורט המציג את הדרישות בענף בחלוקה לקטגוריות. קוטלגו חמש קטגוריות עיקריות בענף ועבורן מבוקש לאשר 5,572 עובדים כתחליף לעובדים הפלסטינאים שעבדו בענף טרום המלחמה, בתוספת של כ-15% עקב הצרכים החריגים שמופו בענף.

לאור כך, ועל בסיס המלצת הצוות המכין, הוועדה מחליטה להקצות לענף המסחר והשירותים מכסה בהיקף של 6,400 עובדים זרים בענפים שבהם הועסקו עובדים זרים פלסטינים בהיתר ערב המלחמה בקטגוריות שלהן: שירותים בבניין ותשתיות, מסחר סיטונאי וקמעונאי כולל הובלות, מוסכים, אולמות אירועים וניקיון. לעניין הקטגוריה של הניקיון – הוועדה השתכנעה כי יש לאפשר את ההקצאה לקטגוריה זו במסגרת המכסה המאושרת הואיל והועסקו בה עובדים זרים פלסטינים ערב המלחמה, וההקצאה במסגרת ההליך תיתן איתות להיקף הצורך בקטגוריה זו. לשם כך, הוועדה רושמת לפניו את הודעת מנכ"ל משרד הכלכלה והתעשייה כי המשרד יפרסם קול

הוועדה לעניין עובדים זרים

קורא שיהיה פתוח לבקשות מצד מעסיקים בענף המסחר והשירותים בקטגוריות האמורות, וזאת בתיאום עם הייעוץ המשפטי של המשרד ותחת דיסקליימר שיבהיר כי אין בפרסום קול הקורא התחייבות להקצאת מכסה כלשהי. בתום ההליך, מנכ"ל משרד הכלכלה והתעשייה ידווח לוועדה על ההקצאה הפרטנית המומלצת. בתוך שבוע מהדיווח לעיל יוכלו שני חברי ועדה לבקש מיו"ר הוועדה לקיים דיון נוסף בנושא. הוועדה מחליטה כי העובדים הזרים בענפי התעשייה, המסחר והשירותים יוכלו לעבור בין ענפים אלו.